

“ผิดนัด” กับ “ผิดสัญญา”
เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์

“ผิดนัด” กับ “ผิดสัญญา” เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
Default vs Breach of Contract : What are the differences?

ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์*
Prof. Dr.Kumchai Jongjakapun

บทคัดย่อ

ผิดนัด โดยทั่วไปหมายถึงลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาผิดสัญญา คือลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา การไม่ปฏิบัติตามสัญญาคือการไม่ชำระหนี้นั่นเอง แต่การไม่ชำระหนี้อาจถือว่าเป็นการผิดนัดทันทีก็ได้ หรือยังไม่ถือว่าเป็นการผิดนัดจนกว่าเจ้าหนี้จะได้มีการเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้เสียก่อนก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าหนี้นั้นมีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอนตามวันแห่งปฏิทินหรือไม่ ดังนั้นการผิดนัดทุกกรณีจึงเป็นการผิดสัญญาด้วย แต่การผิดสัญญาในบางกรณีเท่านั้นที่จะถือว่าเป็นการผิดนัด ผลของการผิดนัดมีผลหนักกว่าการผิดสัญญา

---

*อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; น.บ. (เกียรตินิยมอันดับสอง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.บ.ท. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, LL.M. in International Business Law (with Merit) University College London, University of London, Ph.D. King's College London, University of London. E-mail: kumchai555@hotmail.com.

Lecturer in Law at Faculty of Law, Thammasat University; LL.B. (Magna Cum Laude), Thammasat University, Barrister at Law at Thai Bar Under the Royal Patronage, LL.M. in International Business Law (with Merit) University College London, University of London, Ph.D. King's College London, University of London.

วันที่รับบทความ (received) 22 พฤษภาคม 2562, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 4 กันยายน 2562, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 6 กันยายน 2562.

Abstract

According to the Thai Civil and Commercial Code, “default” means that the debtor has failed to perform an obligation which wastied to aspecific date on the calendar. Where no calendar date was specified, the debtor is in default after warning given by the creditor as provided in Section 204 of the CCC. The words, “breach of contract,”mean that the debtor has failed to perform his obligation as provided in the contract. Both “default” and “breach of contract” involve failure to perform the obligation under the contract. However, not all breaches of contract imply that the debtor is in default. It depends upon whether the date for performance is fixed by the calendar or not. Besides, the effect of default is much harder than breach of contract.

คำสำคัญ: ผิดนัด, ผิดสัญญา, หนี้สัญญา

Keywords: default, breach of contract, obligation contract

1. บทนำ

คำว่า “ผิดนัด” มีความหมายทั่วไปตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานซึ่งให้ความหมายของคำว่า “ผิดนัด” ไว้ว่า หมายถึง “ไม่ไปตามนัด, ไปไม่ตรงตามเวลาที่นัดไว้” ส่วนความหมายในทางกฎหมาย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้สั้นๆ ว่า หมายถึง “ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา หรือเจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้โดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้”¹ พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ทำนองเดียวกันว่า “ผิดนัด” หมายถึง “การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา หรือการที่เจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้โดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ (ดู ป.พ.พ. ม. 204 และ 207)”² ส่วนขุนสมาหารหิตะคดี (โป๋ โปรรุปลต์) ให้ความหมายไว้สั้นๆ ว่า “ผิดนัด หมายถึง ผิดสัญญา”³

ส่วนคำว่า “ผิดสัญญา” ตามความเข้าใจทั่วไปและความเข้าใจของนักกฎหมาย หมายถึง ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญา ซึ่งทำให้เกิดข้อสงสัยหรือคำถามต่อไปว่า ในทางกฎหมายนั้น ผิดนัดกับผิดสัญญามีความหมายเหมือนกันหรือไม่ ถ้ามีความหมายเหมือนกัน ทำไมใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน ถ้ามีความหมายไม่เหมือนกันต่างกันอย่างไร ผิดนัดใช้กับกรณีที่เป็นหนี้เงินเท่านั้นหรือไม่การผิดสัญญาทุกกรณีเป็นการผิดนัดหรือไม่ การผิดนัดหมายถึงการผิดสัญญาใช่หรือไม่ การไม่ชำระหนี้ทุกกรณีทำให้ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดใช่หรือไม่ ฯลฯ คำถามเหล่านี้ชวนให้ขบคิดค้นคว้าและเป็นที่มาของบทความนี้ที่มุ่งประสงค์จะนำเสนอความเห็นเกี่ยวกับความหมายและผลทางกฎหมายของคำว่า “ผิดนัด” “ผิดสัญญา”⁴ รวมตลอดถึงความเหมือนและความแตกต่างในทางกฎหมายของถ้อยคำดังกล่าว

---

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), หน้า 780.

²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), หน้า 357.

³ขุนสมาหารหิตะคดี (โป๋ โปรรุปลต์), พจนานุกรมกฎหมาย : บรรจุคำตั้งแต่โบราณกาลถึงปัจจุบันกาล สำหรับความสะดวกในผู้ใดรศึกษาและผู้ที่ต้องการทราบ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า 214, นอกจากนี้โปรดดู วิทย์ เทียงบูรณธรรม, พจนานุกรมรวมกฎหมายไทย กว่า 400 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2527), หน้า 402.

⁴การผิดนัดหรือการผิดสัญญา เกิดขึ้นได้ทั้งฝ่ายลูกหนี้และเจ้าหนี้ แต่บทความนี้มุ่งพิเคราะห์ถึงการผิดนัดผิดสัญญาของฝ่ายลูกหนี้เนื่องจากในทางปฏิบัติการผิดนัดผิดสัญญามักเกิดจากฝ่ายลูกหนี้มากกว่าฝ่ายเจ้าหนี้และบทบัญญัติส่วนมากจะกล่าวถึงกรณีลูกหนี้ผิดนัด.

2. ผิดนัด : หนี้เงินหรือหนี้อื่น

คำว่า “หนี้” หมายถึงภาระหรือหน้าที่⁵ ที่ลูกหนี้ต้องกระทำ และสิ่งที่ลูกหนี้ต้องกระทำหรือสิ่งที่เจ้าหนี้อาจเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ได้⁶ หรือที่เรียกว่า “วัตถุประสงค์หนี้” มีด้วยกัน 3 ประการคือ 1. กระทำการ (to do) 2. งดเว้นกระทำการ (not to do) และ 3. ส่งมอบทรัพย์สิน (to give) การส่งมอบทรัพย์สินยังอาจแบ่งเป็นกรณีส่งมอบเงินหรือที่เรียกว่า “หนี้เงิน”⁷ หรือส่งมอบทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้⁸

หลักกฎหมายเรื่องผิดนัดที่นักกฎหมายคุ้นเคยนั้นในทางปฏิบัติมักผูกโยงกับเรื่องหนี้ที่จะต้องชำระเงินจำนวนหนึ่งหรือหนี้เงิน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีหรือมากกว่านั้นหากสัญญาได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคแรกบัญญัติ⁹ นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 221 มาตรา 470 มาตรา 574¹⁰ ก็ผูกโยงคำว่าผิดนัดกับหนี้เงินเช่นเดียวกัน¹¹ โดยเหตุนี้จึงอาจทำให้เข้าใจไปได้ว่า คำว่า “ผิดนัด” หมายถึงการผิดนัดชำระหนี้เงินเท่านั้น

⁵ ความหมายของคำว่า “หนี้” โดยละเอียดโปรดดู โสภณ รัตนกร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553), หน้า 20-24.

⁶ โสภณ รัตนกร, เรื่องเดิม, หน้า 61.

⁷ จิต เศรษฐบุต, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 21 แก้ไขเพิ่มเติมโดย รองศาสตราจารย์ ดร. ดาราพร ธีระวัฒน์ (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), หน้า 39.

⁸ มีความเห็นว่า หนี้ส่งมอบทรัพย์สินจะจัดว่าเป็นหนี้กระทำการก็ได้ โปรดดู โสภณ รัตนกร, เรื่องเดิม, หน้า 61.

⁹ มาตรา 224 วรรคแรก “หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้ อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น.”

¹⁰ มาตรา 221 “หนี้เงินอันต้องเสียดอกเบี้ยนั้น ท่านว่าจะคิดดอกเบี้ยในระหว่างที่เจ้าหนี้ผิดนัดหาได้ไม่”

มาตรา 470 “ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหน่วงทรัพย์สินไว้ตามมาตราทันทีที่กล่าวมา อาจจะใช้ทางแก้ต่อไปนี้แทนทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ คือมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคากับทั้งค่าจับจ่าย เกี่ยวกับการภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วย...”

มาตรา 574 “ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติดๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่ง ในกรณีกระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุดนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะริบบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนและกลับเข้าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง.”

¹¹ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่ผูกโยงคำว่าผิดนัดกับหนี้เงิน เช่น ดู พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 317/7, พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ.2560 มาตรา 44 เป็นต้น.

คำว่า “ผิดนัด” มีปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นๆ อยู่มาก เฉพาะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีคำว่า “ผิดนัด” อยู่ในมาตราต่างๆ หลายมาตรา อาทิ มาตรา 204-207 มาตรา 210-212 มาตรา 216-217 มาตรา 221 มาตรา 224-225 มาตรา 294-295 มาตรา 299 มาตรา 372 มาตรา 379 มาตรา 470 มาตรา 574 มาตรา 686 มาตรา 691 และมาตรา 1070 และในพระราชบัญญัติต่างๆ อาทิ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ.2545 มาตรา 19 พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ.2560 มาตรา 44 พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 60 ฯลฯ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นว่ากฎหมายใช้คำว่า “ผิดนัด” โดยมีได้บัญญัติจำกัดหรือผูกโยงไว้กับหนี้เงินเท่านั้น อาทิ ป.พ.พ. มาตรา 205 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ตราบใดการชำระหนี้ที่นั้นยังมิได้กระทำลงเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ตราบนั้นลูกหนี้ยังหาได้ชื่อว่าผิดนัดไม่” ตัวอย่าง ก. มีหน้าที่ต้องไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. ในวันที่ 1 กันยายน แต่ในวันดังกล่าวเกิดน้ำท่วมใหญ่ ก. ไม่สามารถเดินทางไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. ตามสัญญาได้ เช่นนี้ ตามมาตรา 205 ก. ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด แม้ ก. จะไม่สามารถชำระหนี้ (กระทำการ) ให้แก่ ข. ได้เพราะเกิดจากพฤติการณ์ที่ ก. ไม่ต้องรับผิดชอบหรือ ตามมาตรา 205 นี้จะเป็นการผิดนัดชำระหนี้เงินก็ได้ อาทิ ก. กู้ยืมเงิน ข. 20,000 บาท กำหนดชำระเงินคืนวันที่ 1 กรกฎาคม ปรากฏว่าวันที่ 1 กรกฎาคม เกิดเหตุน้ำท่วมใหญ่และโรงไฟฟ้าระเบิดทำให้เดินทางไม่ได้และระบบการชำระเงินของธนาคารขัดข้อง เช่นนี้ ก. ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด หรือ ป.พ.พ. มาตรา 207 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าลูกหนี้ขอปฏิบัติการชำระหนี้ และเจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้ที่นั้นโดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด” ตัวอย่าง ก. ผู้ขายมีหนี้หรือหน้าที่ส่งมอบรถยนต์ที่ซื้อขายให้แก่ ข. ผู้ซื้อในวันที่ 1 เมษายน และ ก. ได้นำรถยนต์ไปส่งมอบให้แก่ ข. แล้วตามกำหนด แต่ ข. ปฏิเสธไม่รับมอบรถยนต์ เช่นนี้ ข. เจ้าหนี้ (ในกรณีวัตถุแห่งหนี้รับมอบรถยนต์) ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัด หรือ ดำกู้ยืมเงินขาว 20,000 บาท กำหนดชำระหนี้วันที่ 1 มีนาคม ถึงกำหนดชำระหนี้ ดำนำเงินไปมอบให้ขาว แต่ขาวปฏิเสธที่จะรับมอบเงิน เช่นนี้ ขาวเจ้าหนี้อ่อมตกเป็นผู้ผิดนัดหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 216 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าโดยเหตุผิดนัด การชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้ และจะเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้ก็ได้” ซึ่งเห็นได้ว่า มาตรานี้ก็มิได้ใช้ถ้อยคำจำกัดว่าเป็นการผิดนัดชำระหนี้เงินเช่นกัน ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป คำว่า “ผิดนัด” มิได้หมายถึง การผิดนัดไม่ชำระหนี้เงินเท่านั้น แต่หมายถึง การผิดนัดชำระหนี้ทุกกรณี ไม่ว่าจะวัตถุแห่งหนี้จะเป็นการกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินใดๆ การผิดนัดจึงอาจเป็นหนี้เงินหรือหนี้อย่างอื่น ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติจำกัดไว้เฉพาะหนี้เงินก็ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

3. ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือน กับ ผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

อาจกล่าวได้โดยทั่วไปว่าการผิดนัดของลูกหนี้คือการไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาหรือการที่ลูกหนี้ชำระหนี้ล่าช้าผิดเวลา¹² หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการผิดนัดผูกโยงกับกำหนดเวลาชำระหนี้¹³ การที่ลูกหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับกำหนดเวลาชำระหนี้หากมีกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน¹⁴ และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดนั้นลูกหนี้น้อยมตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดทันทีที่หนี้ถึงกำหนดชำระตามวันแห่งปฏิทิน¹⁵ โดยที่เจ้าหนี้ไม่ต้องกระทำการใดๆ ทั้งสิ้น แต่ถ้าไม่มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้¹⁶ หรือมีกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้

¹² เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคจบบริบูรณ์), พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ.2560 แก้ไขปรับปรุงโดย ดร.มนรินทร์ พงศาปาน (กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), หน้า 524, 525.

¹³ การผิดนัดมิได้ผูกโยงกับวัตถุแห่งหนี้ดังกล่าวมาแล้ว.

¹⁴ หมายความว่ารวมถึงกำหนดชำระหนี้ภายในเวลาที่นับได้แน่นอนตามวันแห่งปฏิทิน โปรดดู ดาราพร ธีระวัฒน์, กฎหมายหนี้ : หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561), หน้า 44.

¹⁵ การคำนวณนับหรือการนับว่าหนี้ถึงกำหนดชำระตามวันแห่งปฏิทินเมื่อใด เป็นไปตามหลักการนับระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/1-193/8 รายละเอียดโปรดดู กำชัย จงจักรพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า 17-73.

¹⁶ ตามหลักทั่วไป ถ้าไม่มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ ให้ถือว่าหนี้ถึงกำหนดชำระโดยพลันตามมาตรา 203 วรรคแรก อย่างไรก็ตามอาจมีกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น อาทิ มาตรา 652, มาตรา 646

มาตรา 203 วรรคแรก “ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้นั้นมีกำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้น้อยมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้น้อยมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน”

สัญญาผู้ไม่ได้กำหนดเวลาชำระคืนต้นเงิน ผู้ให้กู้ย่อมเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลันตามมาตรา 203 วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ โปรดดู คำพิพากษาฎีกาที่ 8172/2551 หน้า 2172 ที่ 873/2518 หน้า 800 ที่ 1962/2525 หน้า 1375 ที่ 8811/2556 หน้า 1672 ที่ 6282/2559 จาก <http://deka.supremecourt.or.th> หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง “ในกรณีที่ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ เช่น หนี้เงินกู้มิได้ระบุเวลาชำระหนี้ไว้ เป็นต้น ตามมาตรา 203 วรรคแรก ถือว่าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อใดก็ได้” โปรดดู จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 50.

แต่ไม่ชัดเจนตามวันแห่งปฏิทิน¹⁷ เจ้าหนี้ต้องเตือนก่อนลูกหนี้จึงจะผิดนัด ทั้งนี้ตามที่มาตรา 204 บัญญัติไว้

มาตรา 204 “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้จากจำนวนนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว”

การผิดนัดอาจเกิดขึ้นได้ทันทีที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่าง คำเป็นหนี้เงินกู้ขาว 10,000 บาท กำหนดชำระเงินคืนวันที่ 1 เมษายน ครั้นถึงวันที่ 1 เมษายน คำไม่ชำระหนี้ คำย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดทันที แต่ถ้ามิได้มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ ลูกหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดต่อเมื่อเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้เสียก่อน ซึ่งการเตือนนี้เจ้าหนี้จำต้องให้เวลาแก่ลูกหนี้หรือไม่ นักกฎหมายได้ให้ความเห็นไว้แตกต่างกัน ความเห็นหนึ่งเห็นว่าการเตือนไม่จำเป็นต้องให้เวลา ส่วนอีก ความเห็นหนึ่งเห็นว่าการเตือนต้องให้เวลาพอสมควรแก่ลูกหนี้ด้วย ตัวอย่าง หนึ่งเป็นหนี้เงินกู้สอง 20,000 บาท โดยสัญญากู้มิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ เช่นนี้ ตามกฎหมายถือว่าหนี้ถึงกำหนดชำระโดยพลัน กล่าวคือเจ้าหนี้ย่อมจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยพลันและลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันเช่นกัน หากสองเจ้าหนี้ได้เรียกให้ หนึ่งลูกหนี้ชำระหนี้ในวันที่ 1 เมษายน แต่หนึ่งไม่ชำระหนี้ เช่นนี้หนึ่งตกเป็นผู้ผิดนัดเพราะสองเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนแก่หนึ่งให้ชำระหนี้แล้ว แต่ตัวอย่างเดียวกันนี้ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อสองเจ้าหนี้ได้เรียกให้ หนึ่งลูกหนี้ชำระหนี้ในวันที่ 1 เมษายน สองต้องให้เวลาพอสมควรแก่หนึ่งในการชำระหนี้ด้วย และต่อเมื่อพ้นเวลาพอสมควรแล้ว หนึ่งไม่ชำระหนี้ หนึ่งจึงจะตกเป็นผู้ผิดนัด การตีความมาตรา 204 วรรคแรก ที่แตกต่างกันนี้ล้วนมีเหตุผลที่น่ารับฟังรองรับ¹⁸ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะยึดถือตามความเห็นของฝ่ายใด ประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการเน้นในที่นี้ก็คือ ผลของการที่หนี้ถึงกำหนดชำระในกรณีนี้เพียงแต่ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้และกำหนดอายุความเริ่มนับเท่านั้น และเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว หากมิใช่กรณีถึงกำหนดชำระตามวันแห่งปฏิทินและลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้อาจยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดก็ได้ เพราะเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ต้องเตือนก่อนตามมาตรา 204 ส่วนการเตือนเพื่อให้ลูกหนี้ผิดนัดจะต้องให้เวลาหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องพิจารณาต่อไป

¹⁷อาทิ กำหนดเวลาชำระหนี้ที่ต้องอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวง ย่อมถือว่าเป็นกำหนดเวลาชำระหนี้ที่ไม่ใช่ตามวันแห่งปฏิทิน โปรดดู ดาราวร ถิระวัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 45.

¹⁸โปรดดูรายละเอียดเหตุผลของความเห็นแต่ละฝ่ายและข้อโต้แย้งได้ที่ เสณีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 527-528.

ในทางปฏิบัติหนี้ส่วนใหญ่โดยเฉพาะหนี้ในทางธุรกิจการค้ามักมีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินเสมอและเนื่องจากหนี้เงินหรือหนี้ที่จะต้องชำระเป็นเงินนั้นเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด¹⁹ ในกรณีนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระและลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดวันแห่งปฏิทิน ลูกหนี้ออมตกเป็นผู้ผิดนัดโดยเจ้าหนี้มีพักต้องเตือนเลย แนวทางปฏิบัติเช่นนี้จึงอาจทำให้มีความเข้าใจไปได้ว่าเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ลูกหนี้ออมตกเป็นผู้ผิดนัดเสมอ ซึ่งที่ถูกแล้วมิได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป

4. ผิดนัด: ผลของการผิดนัด

เมื่อลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด นอกจากลูกหนี้จะต้องรับผิดในค่าสินไหมทดแทนอันเกิดขึ้นจากการผิดสัญญาแล้ว ผลของการผิดนัดยังทำให้ลูกหนี้อาจต้องรับผิดมากขึ้นด้วย²⁰ อาทิ ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ตามมาตรา 224 วรรคแรก หรือถ้าโดยเหตุผิดนัดทำให้การชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้และจะเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้ก็ได้ ตามมาตรา 216²¹ หรือต้องรับผิดชอบในความเสียหายแม้การชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัยเพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย ตามมาตรา 217²² หรือต้องชำระดอกเบี้ยสำหรับค่าสินไหมทดแทนราคาวัตถุที่เสื่อมเสียหรือตกต่ำ ตามมาตรา 225²³

¹⁹ โสภณ รัตนกร, เรื่องเดิม, หน้า 78.

²⁰ จิต เศรษฐบุตร กล่าวไว้ว่า “กรณีลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดตามมาตรา 205 นี้ ลูกหนี้อาจต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะชำระหนี้ไม่ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงตามมาตรา 215 ได้ เพราะการไม่ชำระหนี้ก่อให้เกิดความรับผิดในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งถ้ามีกรณีผิดนัดด้วย กฎหมายจะเพิ่มความรับผิดขึ้นอีกระดับหนึ่ง” โปรตดู จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 75.

²¹ มาตรา 216 “ถ้าโดยเหตุผิดนัด การชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้และจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้ก็ได้.”

²² มาตรา 217 “ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายบรรดาที่เกิดแต่ความประมาทเลินเล่อในระหว่างเวลาที่ผิดนัด ทั้งจะต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัยเพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย เว้นแต่ความเสียหายนั้นถึงแม้ว่าตนจะได้ชำระหนี้ทันเวลากำหนดก็คงจะต้องเกิดมีอยู่นั่นเอง.”

²³ มาตรา 225 “ถ้าลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อราคาวัตถุอันได้เสื่อมเสียไประหว่างผิดนัดก็ดี หรือวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นระหว่างผิดนัดก็ดี ท่านว่าเจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่จะต้องใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน คิดตั้งแต่เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคานั้นก็ได้ วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่ลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ราคาวัตถุตกต่ำเพราะวัตถุนั้นเสื่อมเสียลงในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย.”

5. ผิดสัญญา: หนี้เงินหรือหนี้อื่น

คำว่า “ผิดสัญญา” ไม่มีคำอธิบายหรือคำนิยามตามกฎหมาย แต่เข้าใจกันเป็นการทั่วไปว่า หมายถึง การที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือฝ่าฝืนข้อสัญญาที่ตกลงกันไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือไม่ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ตนเอง การผิดสัญญาจึงอาจเป็นการไม่ชำระหนี้เงินหรือไม่ชำระหนี้อื่นๆ ก็ได้ ตัวอย่าง ก. มีหน้าที่ต้องไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. ในวันที่ 1 กันยายน 2562 แต่ ก. ผิดสัญญาไม่ไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. ตามกำหนดนัด เช่นนี้ ก. ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ก. ย่อมผิดสัญญา หรือคำเป็นหนี้เงินกู้ขาว เมื่อถึงกำหนดชำระเงินคืนวันที่ 1 เมษายน คำไม่ชำระหนี้ เช่นนี้ คำยอมได้ชื่อว่าผิดสัญญา นอกจากนี้การผิดสัญญาอาจเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะมีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินหรือไม่ อาทิ ก. มีหน้าที่ต้องไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. โดยที่สัญญามีได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้เลย หนี้ของ ก. ย่อมถึงกำหนดชำระโดยพลัน หากวันที่ 1 กันยายน ข. เรียกให้ ก. ชำระหนี้ ก. ไม่มาชำระหนี้ คือ ไม่ไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. เช่นนี้ ก. ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ก. ย่อมผิดสัญญา หรือคำกู้เงินขาว สัญญาที่ตกลงกันว่าเมื่อคำทำงานมีรายได้ให้ชำระหนี้คืน หากต่อมาคำมีงานทำและมีรายได้แล้ว ขาวจึงเรียกให้คำชำระเงินกู้คืนเมื่อวันที่ 1 เมษายน แต่คำไม่ชำระหนี้ เช่นนี้ คำไม่ชำระหนี้ตามสัญญา คำยอมได้ชื่อว่าผิดสัญญา

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการใช้คำว่า “ผิดสัญญา” อยู่บ้าง อาทิ มาตรา 574 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติดๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่ง ในกรณีกระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุด้นั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะรับบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนและกลับเข้าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง”

หรือมาตรา 1438 บัญญัติว่า “การหมั่นไม่เป็นที่ร้องขอให้ศาลบังคับให้สมรสได้ ถ้าได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับในเมื่อผิดสัญญาหมั้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”²⁴

พระราชบัญญัติต่างๆ ก็มีการใช้คำว่าผิดสัญญา เช่น มาตรา 8 วรรคแรก พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 บัญญัติว่า “ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย

²⁴ นอกจากนี้โปรดดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1439, 1444, 1447/1, 1447/2 หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 เป็นต้น.

หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง ผู้ประกาศ ผู้แจ้งความ หรือของบุคคลอื่นซึ่งผู้ตกลง ผู้ประกาศ หรือผู้แจ้งความต้องรับผิดชอบด้วย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้...” หรือมาตรา 26 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ.2560 บัญญัติว่า “ให้ถือว่าข้อตกลงหรือเงื่อนไขใดในสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาดังต่อไปนี้ไม่มีผลใช้บังคับ

(3) ข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่กำหนดให้มีการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินหรือสิทธิใดๆ ของเกษตรกรให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรภายหลังจากการบอกเลิกสัญญาหรือในกรณีที่ **ผิดสัญญา**

(5) ข้อตกลงที่ให้สิทธิผู้ประกอบการเกษตรในการบอกเลิกสัญญาโดยเกษตรกรไม่ได้ **ผิดสัญญา** ในข้อสาระสำคัญ...” หรือมาตรา 13 พระราชบัญญัติทรัพย์สินพิทักษ์สิทธิ พ.ศ.2562 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการโอนทรัพย์สินพิทักษ์สิทธิและการ **ผิดสัญญา** ระหว่างผู้โอนทรัพย์สินพิทักษ์สิทธิและผู้รับโอนทรัพย์สินพิทักษ์สิทธิอันเป็นเหตุให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นต้องไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียนโดยสุจริตแล้ว”²⁵

ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำว่า “ผิดสัญญา” ที่ใช้ในบทบัญญัติมาตราต่างๆ มีความหมายกว้างๆ ไม่ว่าจะผิดสัญญาในเรื่องที่เป็นสาระสำคัญหรือไม่ใช่สาระสำคัญ การผิดสัญญาอาจเป็นการผิดสัญญาไม่ชำระหนี้เงินหรือหนี้อย่างอื่น หรืออาจกล่าวได้ว่าการไม่ชำระหนี้ตามข้อตกลงในสัญญาในทุกกรณี เป็นเรื่องผิดสัญญาได้ทั้งสิ้น

6. ผิดสัญญาและผิดนัด

ผิดสัญญาหมายถึงการไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือฝ่าฝืนข้อตกลงข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อในสัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผิดสัญญาก็คือการผิดหน้าที่ในการชำระหนี้ ไม่ว่าจะวัตถุแห่งหนี้จะเป็นการกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สิน และไม่ว่าจะโดยการไม่ชำระหนี้เลยหรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ แต่การผิดสัญญาหรือการไม่ชำระหนี้จะเป็นการผิดนัดไปในขณะเดียวกันด้วยเลยหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการผิดสัญญาที่มีกำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินหรือไม่ หรือต้องเตือนก่อนจึงจะผิดนัด ตัวอย่าง ก. มีหน้าที่ต้องไปทำสวนและตัดแต่ง

²⁵นอกจากนี้โปรดดู พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 มาตรา 41 หรือพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ.2509 มาตรา 12 เป็นต้น.

ต้นไม้ให้แก่ ข. ในวันที่ 1 กันยายนและเมื่อถึงกำหนด ก. ไม่ไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. เช่นนี้หนี้ตามสัญญานี้เป็นหนี้ที่กำหนดไว้ตามวันแห่งปฏิทิน การที่ ก. ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา นอกจาก ก. ได้ชื่อว่าผิดสัญญาแล้ว ก. ยังตกเป็นผู้ผิดนัดไปพร้อมกันด้วยโดยมิพักต้องเตือน ตามมาตรา 204

อย่างไรก็ตาม หากสัญญาที่กำหนดให้ ก. ต้องไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ ข. นั้น มิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ และ ข. ได้เรียกหรือบอกกล่าวให้ ก. มาทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ให้แก่ตนในวันที่ 1 กันยายน ซึ่งหาก ก. ไม่ไปทำสวนและตัดแต่งต้นไม้ในวันที่ 1 กันยายน ก. ย่อมได้ชื่อว่าผิดสัญญาและถือว่าผิดนัดเพราะเจ้าหนี้เตือนแล้ว ซึ่งในประเด็นเรื่องเตือนนี้มี 2 ความเห็นดังได้กล่าวมาแล้ว

สรุป ผิดนัดหมายถึงผิดสัญญา แต่การผิดสัญญาไม่ทุกกรณีที่จะเป็นการผิดนัด การผิดสัญญาอาจยังไม่เป็นการผิดนัดก็ได้ ถ้าหากเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ต้องเตือนก่อน ตามมาตรา 204 วรรคแรก

7. ผิดสัญญา: ผลของการผิดสัญญา

เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา เจ้าหนี้อาจเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงตามมาตรา 213 หรือเรียกให้ชำระค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเนื่องมาจากการไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 215 หรือเรียกให้ชำระหนี้และเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย หรือใช้สิทธิเลิกสัญญาตามมาตรา 386 หรือบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าสินไหมทดแทนก็ได้แล้วแต่กรณี รวมตลอดถึงเจ้าหนี้อาจมีสิทธิอื่นๆ ตามที่ได้ตกลงกันในสัญญาด้วย ซึ่งต้องพิจารณาแต่ละสัญญาเป็นกรณีๆ ไป อาทิ สัญญากู้ระหว่างค้ากับแดง ระบุว่าหากค้าไปก่อนนี้เพิ่มเติมอันเป็นการฝ่าฝืนสัญญาครั้งนี้ แดงมีสิทธิปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สูงขึ้นอีก 2% ได้ หรือมีสิทธิบอกเลิกสัญญา เช่นนี้ หากค้าผิดสัญญา โดยไปก่อนนี้เพิ่มเติมอันเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญา กู้ เช่นนี้ แดงย่อมมีสิทธิปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามข้อสัญญา หรือใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้

แต่เมื่อใดที่ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดแล้ว ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบที่ร้ายแรงยิ่งขึ้นกว่าการผิดสัญญา เช่น หากเป็นหนี้เงิน เจ้าหนี้มีสิทธิคิดอัตราดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละครึ่งต่อปี หรือถ้าโดยเหตุผิดนัดทำให้การชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้ และจะเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้ก็ได้ หรือต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างผิดนัด เพราะความประมาทเลินเล่อของลูกหนี้หรือแม้การชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัยเพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย ตามมาตรา 216-217 หรือต้องชำระดอกเบี้ยสำหรับค่าสินไหมทดแทนราคาวัตถุที่เสื่อมเสียหรือตกต่ำ

8. บทสรุป

การผัดนัต หมายถึง การที่ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ตามที่มีกำหนดเวลาไว้ตามวันแห่งปฏิทิน หรืออาจเป็นการผัดนัตเมื่อเจ้าหนี้ได้เตือนลูกหนี้แล้วก็ได้ ส่วนการผิดสัญญา หมายถึง การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญาในทุกกรณีการผิดสัญญาจึงอาจทำให้ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผัดนัตทันทีหรือยังไม่ทำให้ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผัดนัตจนกว่าเจ้าหนี้ได้เตือนลูกหนี้ก่อนก็ได้ การผัดนัตจึงมีความหมายแคบกว่าการผิดสัญญา การผัดนัตทุกครั้งเป็นการผิดสัญญาเสมอ แต่การผิดสัญญาอาจไม่เป็นการผัดนัตอย่างไรก็ตามทั้งผัดนัตและผิดสัญญา ก็คือการไม่ชำระหนี้ตามสัญญานั้นเอง

ดังนั้นคำถามตอนต้นจึงตอบได้ว่า ผัดนัตกับผิดสัญญามีความหมายไม่เหมือนกันเสียทีเดียว โดยเหตุนี้จึงมีการใช้คำ 2 คำแยกจากกัน ผัดนัตและผิดสัญญา มีความหมายเหมือนกันตรงที่ว่าหมายถึงการไม่ชำระหนี้ และจะเป็นหนี้เงินหรือหนี้อื่นๆ ก็ได้ ผัดนัตกับผิดสัญญาแตกต่างกัน เพราะการผิดสัญญาบางกรณีเป็นการผัดนัตไปด้วยในขณะเดียวกัน แต่การผิดสัญญาบางกรณียังไม่ถือว่าเป็นการผัดนัต การผัดนัตในทุกกรณีเป็นการผิดสัญญา แต่การผิดสัญญาบางกรณีเท่านั้นที่เป็นการผัดนัต นอกจากนี้ผลของการผิดสัญญากับผลของการผัดนัตแตกต่างกัน การผัดนัตมีผลหนักกว่าการผิดสัญญา การผัดนัตย่อมหมายถึงการผิดสัญญาเสมอ แต่การผิดสัญญาอาจไม่หมายถึงการผัดนัตก็ได้

กล่าวโดยสรุปก็คือ ผิดสัญญาคือการไม่ชำระหนี้ ผิดสัญญาจะเป็นการผัดนัตด้วยหากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระตามวันแห่งปฏิทิน แต่การผิดสัญญายังไม่เป็นผัดนัตหากเป็นหนี้ที่มีได้กำหนดชำระตามวันแห่งปฏิทิน

บรรณานุกรม

- กำชัย จงจักรพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 21 แก้ไขเพิ่มเติมโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ดาราวพร ธีระวัฒน์. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- ดาราวพร ธีระวัฒน์. กฎหมายหนี้ : หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2554.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. พจนานุกรมรวมกฎหมายไทย กว่า 400 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2527.
- สมาหารหิตะคดี (โป๊ โประคุปต์), ชุน. พจนานุกรมกฎหมาย : บรรจุคำตั้งแต่โบราณกาลถึงปัจจุบันกาล สำหรับความสะดวกในผู้ใคร่ศึกษาและผู้ต้องการทราบ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-วิญญูชน, 2549.
- เสนีย์ ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคจบ บริบูรณ์). พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ.2560 แก้ไขปรับปรุงโดย ดร.มุนินทร์ พงศาปาน. กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์, 2560.
- โสภณ รัตนการ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553.

